

לְאֶתְקַרִי (בראשית מט) יִשְׁשַׁכֶּר חֲמוֹר גָּרָם וְהִנֵּה יִשְׁשַׁכֶּר עַל יְדֵי עֶסֶק
 בְּתוֹרָה כִּפֵּה אֶת קְלִי חֲמוֹר וְהוֹרִיד אוֹתוֹ מִגֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת וְשֵׁם אֶת מִקְוֹמוֹ בְּמִקְוֹם הָרְאוּי לוֹ בֵּין
 הַקְּלִי (הרמ"ז) [ומט].

יוסף הפריד ממנו את הקלי' וכן היה באסתר המלכה
וְרַבֵּן מֵאִירִי מְתַנִּיתִין, מְטָרוֹנִיתָא אֶתְמַר בֵּיהּ (תהלים קג)
וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה ואמר הרע"מ אתם החכמים בעלי המשנה
 דעו, שכאשר המלכה השכינה מתלבשת בבריאה נאמר בה 'ומלכותו בכל משלה', דהיינו
 שהיא שולטת אפילו על הקלי' בכדי לברר מהם את הניצוצות הקדושים שמהם חיותם ועי"כ
 להכניעם, ובוזה היא תנקם מהסמא"ל המלובש בהמן הרשע ומלילי"ת המלובשת בזרש
 אשתו ומשאר הקלי' המשתלשלות מהם בב"א (רמ"ק), **בְּתַר דְּאֶתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ**
אֶסְתֵּר, שְׁלִיטַת אֶסְתֵּר עַל אַחְשׁוּרוּשׁ וְאוֹמְתִיהּ.
וְאֶתְמַר בֵּיהּ (אסתר ט) וְהָרוּג בְּשׁוֹנְאֵיהֶם ומכיון שהתלבשה השכינה
 באסתר, עי"כ שלטה אסתר על אחשוורוש ואומתו ובוזה היה בכוחה להכניעם בסוד 'והרוג
 בשונאיהם'. **וְאִי תִימָא דְּאֶתְיִיחַד עֲמָהּ. אַף עַל גַּב דְּהוּ**
בְּבִיתָא חָדָא, חֶסֶם וְשָׁלוֹם. אֶלָּא, כְּגוֹנוֹנָא דִּיּוֹסָף, דְּאֶתְמַר
בֵּיהּ, (בראשית לט) וַתִּנַּח בְּגָדוֹ אֶעְלֶה, וְלֹא לְבוֹשׁוֹ, אֶלָּא
בְּגָדוֹ, לִישָׁנָא (ישעיה כד) דְּבוֹגְדִים בְּגָדוֹ ואם יעלה בדעתך לומר שח"ו

אור הרשב"י

וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו
 בזעת אפך תאכל לחם - נתקררה דעתו.
 [ומט] והרמ"ק ביאר שלאחר שחטא אדה"ר מהרע.

הלימוד היומני

אחשוורוש התייחד עימה מאחר שהם היו בבית אחד, אין הדבר כן אלא הוא היה כדוגמת יוסף הצדיק שנאמר בו 'ותנח בגדו אצלה', דהיינו שנאמר 'בגדו' ולא לבושו שהוא סוד בוגדים בגדו', דהיינו שיוסף הפריד ממנו את הקלי' הנקרא בגד והשאירה לאשת פוטיפר, וכן היה הדבר באסתר המלכה.

אסתר מלשון סתר – השכינה הסתירה אותה

**וְהָכָא סְתָרָא רַבְרָבָא. וּבְגִין דָּא, אֶסְתֵּר, לִישָׁנָא
 דְּסְתָרָאָה, (תהלים לב) אַתָּה סְתַר לִי, שְׂכִינָתָא
 אֶסְתִּירַת לָהּ מֵאַחַשְׁוֵרוּשׁ, וַיְהִיב לִיָּה שִׂידָה בְּאַתְרָהּ,
 וְאַתְהִדְרַת אִיהִי בְּדְרוּעֵיהּ דְּמַרְדֵּכִי**

כך היא נקראה אסתר שהוא מלשון סתר בסוד 'אתה סתר לי', והוא מאחר שהשכינה הסתירה אותה מאחשוורוש ושמה לו במקומה שידה הדומה לה שתטמא לו, והיא החזירה את אסתר להינתן בזרועו של מרדכי בעלהו.

אור הרשב"י

בבריאה רובו טוב וביצירה בינוני ובעשיה רובו רע וזהו ענין אסתר שהיתה מנחת שידה במקומה ומזדווגת עם אחשוורוש כמ"ש פרשת תצא דף רע"ו ובתקונים ד"ן והוא קלי' נגה שלה מבחי' הרע הנקרא שד והיתה יודעת היא ומרדכי להשביע השד היצה"ר שלה ע"י שם המפורש כנזכר שם שיתלבש בדמות גוף וילך אל אחשוורוש ומשם נולד דריוש בן אסתר מצד השידה היא שלה והרי הוא בן אסתר ממש לכן היה חציו טוב

[דנ] ובענין זה איתא בעין חיים – שער מט פרק ו' והנה הרקעים דעשיה הם קלי' נגה דעשיה והם יריעות עיזים כי כל הבהמות וחיות ועופות ודגים ואילנות ועשבים ואבנים כו' כולם טו"ר מקלי' נגה אך הטמאים שבב"ה והאסורים לאכילה בעשבים ובעצים כגון ערלה וכלאי הכרם הם בג' קלי' הערלה ומ"ש בתקונים ל"ו כי הבריאה יכול לאתערבא ביה קליפה וכו' פי' בי"ע יכול לאתערבא ביה קלי' והוא קליפת נגה שבכולם ואינם שוין כי

אור הרשב"י

והציו רע. (הגהה - צמח עם האמור באסתר כאן תבין מ"ש ביוסף ותנה בגדו אצלה היינו בחינת הלבוש וינס חוצה היינו פנימית). לכן היה גוי וגם צוה שיבנה בהמ"ק כי הוא נתן רשות תחלה קודם שמלך כורש. והנה הנגע הוא דכורא דנוגה הפך ענג דקדושה היא ורעה היא נוק' לילית ויש להם יכולת להזדווג עם אנשים יען הם לבוש הנפשות שלהם ונ"ל כי אשמדאי שד יהודי הוא קל' נוגה ונוקבא דיליה היא לילית זעירתא כנודע אך שדים אחרנין הם משאר ג' קל' והנה נגה סוד עור הנ"ל משכא דחויא הוא רע וטוב הרי בעור רע וטוב לכן כל בחי' בעלי קריין נקרא רע בסוד ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' כנודע והנה כשהיצה"ר גובר אז בלילה מוליך עמו הנפש ואת היצה"ט לקליפת נוגה ורואה חלום תבן וקש שהם קליפה נגה וכשעוסק בתורה נאמר בו בשכבך תשמור עליך ומתגבר היצה"ט שהוא מלאך ומוליכו אצל המלאכים טובים דעשיה וז"ס כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד וז"ס ושבע ילין כל יפקד רע שבע ילין מד"ת אינו נפקד בחלמו ע"י הרע של נגה הנקרא רע בסוד בעלי קריין כנודע.

וכתב החיד"א במדבר קדמות - מערכת א' וז"ל: אסתר המלכה, שכנינתא אסתירת לה מאחשורוש ויהיב לה שידה באתרא ואתהדרת היא בדרועיה דמרדכי, ומרדכי דהוה ידע שם המפורש ושבעים לשון עבד כל דא בחכמתא. רעיא מהימנא פרשת תצא דף רע"ו ע"א. וכתב הרב זרע ברך ח"ג ברכות,

לכן אמרה אסתר וכאשר אבדתי אבדתי עד עתה היתה נותנת שידה במקומה, ויען המלך לא היה מדבר אלא על ידי תורגמן לכך היתה יכולה ליתן היצונית שהוא אינו מדבר עמה. וממה שאמרו רז"ל שצריך אדם לספר עם אשתו שמא היא היצונית וכמ"ש רעיא מהימנא שם, נראה דלא ניתן רשות להיציזונית להחליף הקול כדמות אשתו בו בפרק. והשתא דאסתר הולכת להגיד כי היא בת מלכים ממשפחת שאול ואיש בושה, ודאי ידבר עמה בעצמו שלא ע"י מתורגמן, וא"כ בזמן היותו עמה ידבר לה והיציזונית אינה רשאה לשנות הקול ומוכת שתהיה אסתר עצמה עמו, ועל זה אמרה וכאשר אבדתי אבדתי, ע"ש באורך. וצ"ל דאסתר נתפחה מזה, אבל חסד עליון הופך עליה וניצולה ולא שלט בה אויב כמו שנראה מרעיא מהימנא שם.

ורבינו האר"י וצ"ל גילה דהשידה הזו היה הרע שבה, והיה בה כח בחכמת מרדכי ואסתר להפרידה. והוינן בה מאשר כתבו בשם רבינו האר"י דושתי צד הרע של אסתר, וזהו שכתוב ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה, וכיצד יתקיימו שני כתובים הבאים. וניחא לנו בענינותנו דושתי חלק הרע וימש חשך, אך בחלק הטוב שהיא אסתר גם יש בו בחינת רע בטוב, וכפי רעיא מהימנא והאר"י וצ"ל שהיתה נותנת לו צד הרע שבה. נמצא אחשורוש דבקה ברעות נפשו, בתהילה הרע גמור של אסתר שהיא ושת,

מִפְרָשׁ, וְשִׁבְעֵין לָשׁוֹן, עֶבֶד כָּל דָּא בְּחֻמְתָּא ומרדכי שידע

שם המפורש ושבעים לשון[ורנא] הוא עשה הכל בחכמה להשביע את השידה שתבוא במקום

אור הרשב"י

יושבת בחיקו של אחשורוש, וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי, ודחקו רש"י ותוספות מה מיבה של טבילה זו. אבל כבר הזוהר הזוהר לבדוק באשתו קודם הזווג אולי שדית היא, וא"כ ביותר יש לחוש בזה ששדית כדמות אסתר נכנסה לאחשורוש, אולי אף כזה יקרה למרדכי, ולכך טבלה. ומבואר בגמרא דסנהדרין (דף סז ע"ב) בכל כישוף ואחיות עינים דשדים אין להם תקומה במים ע"ש, ולכך כשטובלת נתברר שהיא אסתר האמיתית. ולכך למען ברר לכל שאינה יהודית, כי למראית עין שנמצאת בבית מרדכי, תמיד אכלה בשר חזיר, רק היא לא אכלה כי אם שדית שנכנסה לאחשורוש גם היא אוכלת בשר חזיר. וכבר כתב רמב"ן בתורה (ויקרא י"ז ז') כי שדים אוכלים בחירת המאכל, וידוע כי חזיר יש בו טוב ורע, כי סימן אחד מהור ואחד טמא ויונקים הם המהור, וזהו קדלי דחזירי, הטוב שבתזיר שהוא סימן הטוב, זהו היה אוכלם, ולכך כתוב לטוב.

[ורנא] כדאיתא במגילה דף יג עמוד ב' אמר רבי יוחנן: בנתן ותרש שני טרסיים הו, והיו מספרין בלשון טורסי, ואומרים: מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו, בא ונטיל ארס בספל כדי שימות. והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה, והיה יודע בשבעים לשון.

הלימוד היומיומי

ועד אחרן הרע שבטוב אסתר, וזהו שכתוב יתן המלך לרעותיה הטובה ממנה דגם באסתר גורם רעיה לעצמו, אך שרע שבטוב הוא יותר טוב מרע של ושת, והוא אומר הטובה ממנה דלגבי הרע של ושת היא טובה, אבל אינה טובה לגמרי כי הטוב של אסתר לא שלט בו. ורמוז זה בכתוב הזה מאחר שאסתר ברוח הקדש נאמרה, ודוק. וכתב ביערות דבש - חלק שני - דרוש יג וז"ל: שאמרו בגמרא (מגילה יג ע"א) בערב היא באה ובבקר היא שבה, מגנותו של אותו רשע אתה לומד צניעותו, שלא היה משמש מטתו ביום, ויש להבין איה גנותו, ובמה הוא גנותו ככל זה ענין:

אבל יובן כי בזה (ח"ג רעו ע"א) תמה איך זכה אחשורוש הערל טמא להתדבק בגוף קדוש כזה, ותירץ שדית נכנסה במקומה וכדמותה וצלמה. ואמרינן בגמרא (סנהדרין מד ע"א) אסור לאדם שיתן שלום לחבירו כלילה שמא שד הוא, ופירוש התוספות דביום יש אפשר לראות בבואה, אם כן אילו היה אחשורוש משמש ביום, לא היה אפשר לשדית להכנס, כי היתה ניכרות בבואה, אבל מתוך צניעותו שלא היה משמש רק כלילה היתה נכנסת שדית. וזהו היה גנותו שלא שימש כלל עם אסתר רק עם שד חלק אדם רע, ולא זכה להתדבק בטוב.

וזה ענין מ"ש חז"ל (מגילה יג ע"ב) שהיתה